

09.03.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**9 Mart 2021
Salı**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

9 Mart 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— 4857 Sayılı İş Kanununun Geçici 10 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarında Belirtilen Sürelerin 17/3/2021 Tarihinden İtibaren İki Ay Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3592)

ATAMA KARARI

— Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü Zafer SÖNMEZ Bu Görevlerinden Alınmış ve Yönetim Kurulu Üyeliğine ve Genel Müdürlüğe Salim Arda ERMUT'un Atanması Hakkında Karar (Karar: 2021/138)

YÖNETMELİKLER

— Mülki İdare Amirleri Atama, Değerlendirme ve Yerdeğiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3593)

— Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞLER

— İşkolu Tespit Kararları (No: 2021/51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70)

— Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 30/12/2020 Tarihli ve E: 2018/115, K: 2020/81 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/44, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/31 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/43, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/32 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/45, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/33 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/38, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/34 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2019/62, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/35 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/49, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/36 Sayılı Kararı

- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/53, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/37 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/44, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/38 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/57, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/39 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/63, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/40 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/66, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/41 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/64, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/42 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/63, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/43 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/65, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/44 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/67, (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/45 Sayılı Kararı

Tarım bünyesindeki 10 sektörün 8'inde ihracat arttı

Türkiye'nin tarım ihracatı, 2021 yılı Şubat ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,2 artarak 2 milyar 136 milyon 539 bin dolara çıktı. Söz konusu dönemde tarım bünyesindeki 10 sektörün 8'inde ihracat arttı.

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) verilerinden yapılan derlemeye göre, Türkiye'nin ihracatı şubatta geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 9,6 artarak 16 milyar 12 milyon dolara çıktı.

Türkiye'nin tarım ihracatı da şubatta geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,2 artarak 2 milyar 136 milyon 539 bin dolara yükseldi. Tarımın Türkiye'nin toplam ihracatı içerisindeki payı yüzde 14,7 oldu.

Sanayi ihracatı şubatta yüzde 7,9 artarak 11 milyar 996 milyon 903 bin dolar, madencilik ihracatı da yüzde 47,2 yükselerek 415 milyon 562 bin dolara çıktı.

Hububat, bakliyat ve yağlı tohumlar ihracatta liderliğini korudu

Tarım grubu bünyesindeki 10 sektörden 8'i geçen ay ihracatını artırdı. Sektörlere göre bakıldığında, tarım ihracatında ocakta en fazla dış satımı gerçekleştiren hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri, liderliğini geçen ay da sürdürdü. Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri sektörü, şubatta 640 milyon 622 bin dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamullerini, 479 milyon 708 bin dolarla mobilya, kağıt ve orman ürünleri, 250 milyon 70 bin dolarla yaş meyve ve sebze, 209 milyon 438 bin dolarla su ürünleri ve hayvansal mamuller, 201 milyon 845 bin dolarla fındık ve mamulleri, 146 milyon 26 bin dolarla meyve sebze mamulleri, 117 milyon 120 bin dolarla kuru meyve ve mamulleri, 49 milyon 200 bin dolarla tütün, 26 milyon 191 bin dolarla zeytin ve zeytinyağı, 16 milyon 319 bin dolarla süs bitkileri ve mamulleri sektörleri takip etti.

En fazla ihracat artışı süs bitkileri ve mamullerinde

Tarım grubundaki sektörlerden hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri, yaş meyve ve sebze, meyve sebze mamulleri, kuru meyve ve mamulleri, fındık ve mamulleri, zeytin ve zeytinyağı, süs bitkileri ve mamulleri, mobilya, kağıt ve orman ürünleri şubatta geçen yılın aynı dönemine göre ihracatını artırırken, tütün ile su ürünleri ve hayvansal mamullerin dış satımında azalış kaydedildi. Söz konusu dönemde tarımda ihracatını en fazla artıran sektör yüzde 25,1 ile süs bitkileri ve mamulleri oldu.

Fındık ve mamulleri dış satımını yüzde 23,8, yaş meyve ve sebze yüzde 22,9, kuru meyve ve mamulleri yüzde 16,8, meyve sebze mamulleri yüzde 15,1, hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri yüzde 8, mobilya, kağıt ve orman ürünleri yüzde 7,9, zeytin ve zeytinyağı sektörü yüzde 5,9 artırdı. Şubatta tütün ihracatı yüzde 18,9 azalırken, su ürünleri ve hayvansal mamuller sektörünün dış satımında da yüzde 0,1 düşüş kaydedildi.

İM verilerine göre, şubatta tarım ve tarıma bağlı sektörlerin ihracatı (bin dolar) şöyle:

	2020	2021	Değişim (%)	Pay (%)
Tarım	1.939.511	2.136.539	10,2	14,7
A. Bitkisel ürünler	1.285.192	1.447.393	12,6	9,9
Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar	593.081	640.622	8,0	4,4
Yaş meyve ve sebze	203.426	250.070	22,9	1,7
Meyve sebze mamulleri	126.847	146.026	15,1	1,0
Kuru meyve ve mamulleri	100.302	117.120	16,8	0,8
Fındık ve mamulleri	163.094	201.845	23,8	1,4
Zeytin ve zeytinyağı	24.727	26.191	5,9	0,2
Tütün	60.671	49.200	-18,9	0,3
Süs bitkileri ve mamulleri	13.044	16.319	25,1	0,1
B. Hayvansal ürünler	209.590	209.438	-0,1	1,4
Su ürünleri ve hayvansal mamuller	209.590	209.438	-0,1	1,4
C. Ağaç ve orman ürünleri	444.729	479.708	7,9	3,3
Mobilya, kağıt ve orman ürünleri	444.729	479.708	7,9	3,3

İşten çıkarma yasağı 2 ay daha uzatıldı

İşten çıkarma yasağı Cumhurbaşkanı Kararı ile 2 ay daha geçerli olacak.

Süresi 17 Mart'ta dolan ve kamuoyunda işten çıkarma yasağı olarak bilinen uygulamanın süresi Cumhurbaşkanı Kararı ile 2 ay daha uzatıldı. Daha önce çıkarılan torba yasa düzenlemesiyle bu uygulamanın süresini 30 Haziran 2021'e kadar uzatma yetkisi verilmişti.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında yer alan üç aylık süreyi geçmemek üzere işverenin işçiyi tamamen veya kısmen ücretsiz izne ayırabilmesine ve bağlantılı olarak nakdi ücret desteğine yönelik uygulama da iki ay uzatıldı.

Merkez Bankası küresel baskı altında

Dolar endeksinin 92 seviyesini aşması gelişen ülke para birimlerinde sert kayıplara neden oldu. Dolar-TL 7.78 liraya kadar çıkıp TL en çok değer kaybeden para birimi olarak öne çıkarken analistlerin 18 Mart'taki toplantıda Merkez Bankası'ndan 50-100 baz puan faiz artışı beklentileri güçlendi.

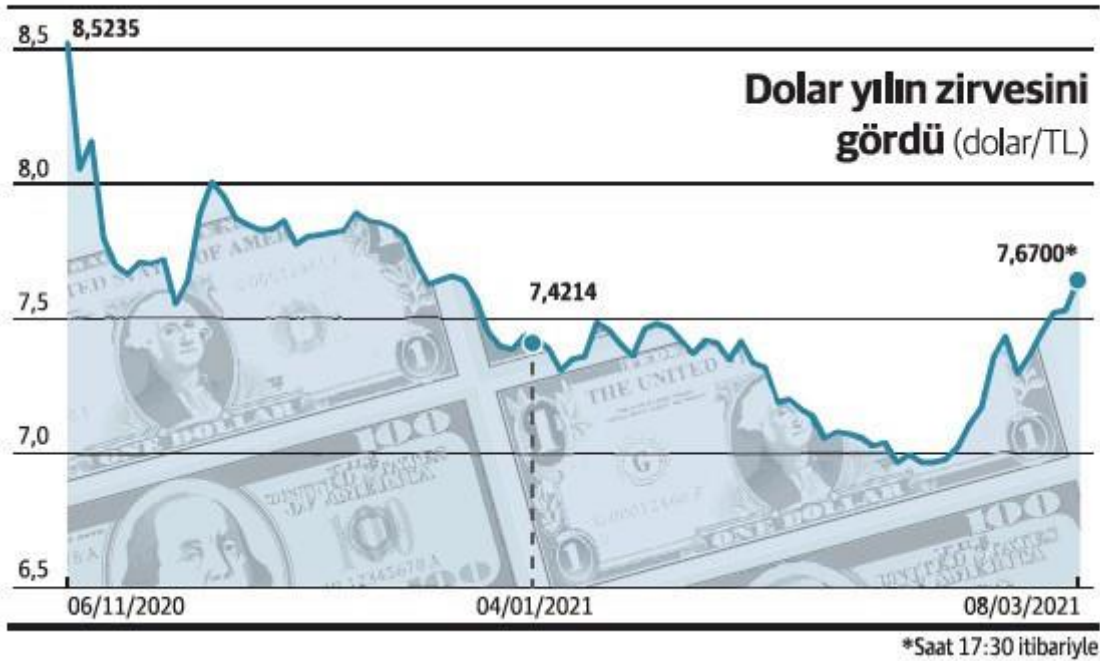
Son haftalara damgasını vuran ABD tahvil faizlerindeki yükselişin tekrar güç kazanması, ABD'nin 1.9 trilyon dolarlık paketinin yaratacağı bütçe açığı konusundaki endişelerin artması ve tüm bunların ışığında dolar endeksinin yükselişi gelişmekte olan ülke piyasalarını vurdu. Gelişmekte olan ülke para birimleri sert satış dalgasıyla karşı karşıya kalırken Türk Lirası da dolar karşısında hızla değer kaybetti. Dün dolar Aralık 2020 ortasından bu yana görmediği 7.78 liraya doğru yükselirken Euro da 9.22 lira seviyesini aştı. Türkiye kredi risk primi 5 yıllık CDS'ler ise 340 puanı aştı. Analistler 18 Mart'taki Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısının artık çok daha kritik bir öneme olduğu görüşünde. Geçen hafta oldukça zayıf dillendirilen PPK'da faiz artırımını ihtiyacı haftanın ilk işlem gününde güç kazandı. Analistler 50-100 baz puan arası faiz artışı beklentisinde. Politika faizi yüzde 17 seviyesinde bulunuyor. Ayrıca haftaya Amerikan Merkez Bankası (Fed) 17 Mart'ta PPK'nın hemen öncesinde toplanacak.

JP Morgan ve Citi artış bekliyor

ABD Hazinesi'nin 10 yıl vadeli tahvilinin getirisi geçen hafta cuma günü tarımdışı işsizlik verisi açıklanmadan önce 1 yıllık zirvesi olan yüzde 1,625 seviyesine çıkmıştı.

Dün ise 10 yıllık tahvil getirileri yüzde 1,6'ın hemen üzerinde. Dolar endeksi ise 92 seviyesini geçti. Bu seviyeler en son Kasım 2020'de test edilmişti. TL dün dolar karşısında yüzde 2.5'yi aşan değer kaybı yaşarken bu yılki kayıp yüzde 3.5'i aştı. Morgan Stanley de dün yaptığı açıklamada gelişmekte olan piyasalar için kur ve tahvil duruşunu son iki haftada ikinci kez aşağı çekerek FX endeksinde yüzde 4-5 zayıflama beklediğini açıkladı. Borsa İstanbul da güne yükselişle başlasa da bankacılık endeksindeki düşüşün öncülüğünde öğleden sonra yönünü aşağıya çevirdi. Citi ve JPMorgan da mart PPK'sında politika faiz oranında 100 baz puana kadar artış bekliyor.

Dünya Gazetesi yazarı Tuğrul Belli 18 Mart'a kadar belli bir süre olduğunu ve 24 saat içinde bile çok şeyin değişebileceğini dile getirerek "Tüm gelişen ülke para birimlerinde satış baskısı yaşanıyor. Son 1 haftada TL daha çok zayıfladı ama kasımdan bu yana bakıldığında tüm para birimleriyle zayıflama aynı derecede. Özellikle TL ön plana çıkmadı. Petrol fiyatlarının yükselmiş olması nedeniyle ve Türkiye petrol ithal eden ülke olması nedeniyle ayrışıyor ama en yüksek nominal faizi veren ülke de biziz. Satış baskısı ne kadar kalıcı olacak onu görmemiz lazım. Dolar endeksinin güçlenmesi böyle bir duruma yol açıyor ama kalıcılık olduğu takdirde enflasyon beklentilerine etki yapabilir" dedi.

17 Mart Fed toplantısı önemli

Gelecek hafta Merkez Bankası üzerinde baskının biraz daha artabileceğini kaydeden Belli, şunları söyledi: "17 Mart'ta Fed toplantısı var. Fed'in nasıl hareket edeceğini de görmek lazım. ABD tahvil faizlerinin yükselmesi nedeniyle piyasalar Fed'i sıkıştırmış vaziyette. Ayrıca 1.9 trilyon dolarlık paket bütçe açığı anlamında zorlayacak.

Finansman ihtiyacı var ve bu yine Fed'in Hazine tahvili alarak kendi içinde finanse

etmesini sağlayacak. Bu piyasaları biraz yatıştıracaktır. Zaten doların güçlü olması ABD'nin de işine çok gelen bir şey değil. Bugünden söylemek zor ama şu anki gelişmeler biz politika faizini yükseltsek bile TL üzerinde etkili olur mu pek bilemiyorum. Sadece dalganın geçmesini bekleyeceğiz gibi. Bu yüksek kur devam eder ve enflasyon beklentileri kur geçişkenliği ile alakalı olarak bozulursa o zaman belki bir 50-100 baz puan biraz da sembolik olarak bir artırım yapabilir."

Erken bir faiz artırımını görebiliriz

ALB Forex Araştırma Müdürü Emre Çayırılı: Geçen hafta 91 üzerine yükselen dolar endeksinde yaşanan hızlı değer artışı, hafta başı itibariyle 92 seviyesinin üzerine çıkmış olması dolar/TL paritesinin de yükselmesine zemin hazırladı. 2021 yılı başında 7.54 seviyesinin üzerine uzun süre geçmeyen kur hareketliği bugün ABD 10 yıllık tahvil faizinin 1.61 düzeyine yükselmesiyle birlikte 7.66 seviyesinin üzerine test etti. Kurda yaşanan hızlı yükseliş, kalıcı olması halinde enflasyon tahminleri üzerine olumsuz etki yaratabilir. Diğer yandan enerji ve emtia fiyatlarındaki yükseliş enflasyon üzerinde riski arttırmaya devam ediyor. Şubatta yüzde 15,6 olarak açıklanan yıllık enflasyon ilerleyen süreçte mart, nisan aylarında yükselmeye devam edebilir. Bu durumları göz önünde bulundurarak 18 Mart'ta yapılacak olan PPK toplantısında kısmi faiz artışına gidilme ihtimali artmış gözükmemekte. Faiz oranının enflasyonun yüzde 1-2 üzerinde olmasının ideal olarak kabul görüldüğünü düşünürsek, artırım olasılığının bu bandın üzerinde olsa da risk durumlarının ilerleyen aylarda kur tarafında hareketliliği arttıracığı beklentilerini de göz önüne alarak 50-100 baz puan gibi bir erken faiz artırımını görebiliriz. 50 baz puan gibi bir artırımın daha sınırlı etki edeceğini, 100 baz puanın ise TL varlıklarına pozitif etki edebileceği söylemek mümkün.

18 Mart toplantısı önemli konuma geldi

A1 Capital Araştırma Müdürü Eren Can Umut: Dolar/TL'de yaşanan yukarı yönde fiyatlamalar dikkatlerin bir kere daha TCMB toplantısına çevrilmesini beraberinde getirdi. Tabii kur tarafında yaşanan yükseliş TCMB'ye ilişkin beklentilerin bir ayağını oluşturuyor. Daha önemlisi ise enflasyon... Bu unsura üç önemli etkeni daha eklemek gerekiyor; küresel ölçekte enflasyonist beklentiler, kurlarda yaşanan yükseliş ile önümüzdeki aylarda geçişkenlik etkisinin yeniden görülmeye başlanacağı, petrol fiyatlarında yaşanan yükseliş hareketi... TCMB'nin birinci ve üçüncü maddeye yapabileceği bir şey yok. Yalnız kurda istikrarı sağlama ve çekirdek enflasyonu kontrol altında tutmak adına para politikasını etkin kullanması gerekmekte. TCMB Başkanı Naci Ağbal, gerektiğinde ek sıkılaştırıcı politik adımlar atılabileceğine yönelik söylemini unutmamak gerek. Mevcut şartlar dahilinde 18 Mart tarihli PPK toplantısı önemli bir konumuna geldi. Politika faizi yüzde 17 enflasyon ise yüzde 15,60 açıklandı. Nisan ve Mayıs aylarında yüzde 17 üzerinde bir enflasyon ile karşılaşma ihtimalimiz bulunuyor. Dolayısıyla etkin politik adımların devam ettiğine dair güçlü bir sinyal olması ile TCMB'nin minimum 100 bp faiz artırım ihtimalinin bulunduğunu düşünüyorum.

Zor gol atıyoruz kolay gol yiyoruz

Tera Yatırım Ekonomisti Enver Erkan: ABD tahvil faizlerindeki artış devam ediyor. Fed Başkanı Powell net bir duruş ortaya koymayınca artış baskısı daha fazla ortaya çıktı. Fed aktif olana kadar tahvil faizlerindeki artış sürecektir gibi görünüyor. Mali teşvikin geçmesiyle de enflasyon beklentilerini daha fazla artıracak. Gelecek hafta Fed'den hemen sonra Merkez Bankası toplantısı var. Kritik bir döneme girdik. Risk primi CDS'ler 2021 yılının en yüksek seviyesinde. Kur artışlarının körüklediği bir hareket olarak görünüyor, riskin algılanışı da bu. Merkez Bankası'nın proaktivite baskısı da artıyor. Enflasyon sıkıştıracak, kur artışının ilave enflasyon yaratma riski ve re-dolarizasyon sürecinin aşınması, global faizlerdeki artış ve petrol fiyatları hepsi fiyat istikrarı bakımından negatif sinyaller gönderiyor. Merkez Bankası'nın faiz artırma ihtimali arttı. 100 baz puan faiz artırımını bekliyorum. Artış ihtimali geçen hafta ortadaydı ama baskılar arttı. Kasımdan sonra 1.5 lira gerileyen kur vardı neredeyse yarısına yakını geri alınmış durumda. Yukarı çok hızlı gidiyor. Yani zor gol atıyoruz kolay gol yiyoruz.

Arda Ermut, Varlık Fonu Genel Müdürü oldu

Varlık Fonu Genel Müdürü Zafer Sönmez görevden alındı, yerine Ermut atandı.

Türkiye Varlık Fonu A.Ş Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Üyesi Zafer Sönmez'in görevden alınarak yerine Salim Arda Ermut'un atanmasına ilişkin Cumhurbaşkanı Kararı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Arda Ermut kimdir?

Arda Ermut, 1980 yılında Karaman'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimini gören Ermut, 2004 yılında mezun olurken, 2005 yılında İstanbul'da Başbakanlık Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri olarak profesyonel kariyerine başladı.

Başbakanlık bünyesindeki kariyerine kuruluşunda da rol aldığı Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı'nda devam etti. 2007 yılında Ajansta Uzman Yardımcısı olarak çalışmaya

başlayan Ermut, kurum içerisinde tüm ara pozisyonlarda görev alarak önce Daire Başkanlığına, 2015 yılında ise Başkanlığa atandı.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş sürecinde Yatırım Ofisinin Cumhurbaşkanlığı bünyesinde konumlandırılması çalışmalarını yürüttü ve 2018 yılında Ofis Başkanlığına getirildi.

09.03.2021

Arda Ermut Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Başkanlığı görevini Şubat 2020 yardımcısı Ahmet Burak Dağlıoğlu'na bıraktı.

Eylül 2018'den bu yana Türkiye Devlet Varlık Fonu'nda Yönetim Kurulu Üyeliđi görevine devam eden Ermut, bu görevinden 2020 Kasım ayında ayrılmıştı.

Haziran 2019'da Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu Üyesi olarak atanan Ermut THY İcra Kurulu'nda da üç üyeden biri olarak görev yapıyor.

İyi derecede İngilizce bilen Ermut, evli ve iki çocuk babası.

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Kalın'dan S-400 açıklaması

Türkiye'deki S-400'lerin NATO savunma sistemine entegre edilmeyeceğini söyleyen Kalın, "Patriotların yanı sıra Fransız-İtalyan ortaklığı ile üretilen SAMP/T füzelerini de almak istiyoruz. Ancak Fransa, Suriye'yi bahane ederek bu süreci engelleme kararı aldı. Fransa ile bu süreci hızlandırabilmek için görüşmelere devam ediyoruz. Bizler seçeneklere kapıları kapatmıyoruz." dedi.

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, ABD ile ilişkilerinin birbirlerini karşılıklı olarak güçlendirebilecekleri ve ortak sorunları veya endişeleri birlikte ele alabilecekleri çok yapıcı bir şekilde işleyebileceğini söyledi.

Kalın, Bloomberg'e verdiği röportajda ABD, Rusya, Mısır ve Avrupa Birliği (AB) ile ilişkilere dair değerlendirmelerde bulundu.

ABD'nin terör örgütü PYD/YPG'ye verdiği desteğin yanlış bir politika olduğunu düşündüklerini belirten Kalın, "Eğer doğru partnerlerle çalışırsak PYD/YPG'ye gerek kalmaz ki bunlar PKK'nın Suriye uzantıları. ABD'li yetkililer dahil bunu herkes biliyor. YPG'ye verilen destek bizim için bir endişe kaynağı olmaya devam ediyor." ifadelerini kullandı.

Kalın, bunun ABD yönetimiyle önemli bir anlaşmazlık konusu olduğuna dikkati çekerek, ABD yönetiminin (Barack) Obama döneminde başlayan ve (Donald) Trump

yönetimiyle sürdürülen YPG'ye destek politikasını devam ettirecek gibi görüldüğünü dile getirdi.

"PYD/YPG'ye desteğin durdurulması gerektiğini söylemeye devam edeceğiz"

"Biz de PYD/YPG'ye verilen desteğin durdurulması gerektiğini çünkü bunun ikili ilişkilerimizi bozduğunu söylemeye devam edeceğiz." diyen Kalın, verilen desteğin Suriye'nin toprak ve siyasi bütünlüğünü de tehdit ettiğini, Suriye içinde başka gerginlik ve problemlere de yol açtığının altını çizdi.

Kalın, Türkiye ile ABD arasındaki 3 temel anlaşmazlık konusunu "ABD'nin PYD/YPG'ye verdiği destek, S-400'ler ve CAATSA yaptırımları" olarak sıraladı.

Ayrıca Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) elebaşının ABD'de kalmasına izin verilmesinin de temel sorunlar arasında yer aldığına işaret eden Kalın, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Ne yazık ki şu ana kadar bu konularda herhangi bir ilerleme olduğunu ve adım atıldığını görmedik. Bu sorunlar, bizim milli güvenlik endişelerimizin kalbini oluşturuyor. Başka alanlarda, mesela Libya'da, Irak'ta terörizme karşı bir noktaya kadar beraber çalışabiliyoruz yani 'Çok karamsar bir resim var.' diyemeyiz fakat bu konuları yapıcı bir diyalog yoluyla çok şeffaf ve samimi olarak konuşarak çözebileceğimize inanıyoruz."

Kalın, ABD'nin bu konuların Türkiye için ne kadar hayati bir öneme haiz olduğunu anlaması gerektiğini belirtti.

S-400 satın alma kararının bir gecede alınmadığına dikkati çeken Kalın, bunun uzun bir sürecin sonucu olduğunu, Suriye savaşının ortasında ABD'nin birdenbire Patriot bataryalarını çekmesinin Türkiye için çok büyük bir sürpriz olduğunu kaydetti.

Kalın, ABD'nin ardından Almanya'nın da aynı şekilde sistemlerini Türkiye'den çektiğini ve sadece İspanya'nın sisteminin Türkiye'de kaldığını anımsatarak, "Müttefiklerimizin Patriotlarını Türkiye'den çekmelerinin ardından biz onları satın alamadık çünkü ABD tarafındaki bazı meslektaşlarımdan söylediklerinin aksine bize uygun ve iyi bir teklif sunulmadı. Onların bize sunduklarını söyledikleri iyi teklifi biz görmedik. Her şeye rağmen Cumhurbaşkanımız, Trump'a Patriotları almaya hazır olduğumuzu belirtti." açıklamasında bulundu.

"İki başkan muhakkak görüşecektir"

Türkiye'deki S-400'lerin NATO savunma sistemine entegre edilmeyeceğinin ve böylece NATO savunma sistemine bir tehdit oluşturacak pozisyonda olmayacaklarının altını çizen Kalın, "Patriotların yanı sıra Fransız-İtalyan ortaklığı ile üretilen SAMP/T füzelerini de almak istiyoruz. Ancak Fransa, Suriye'yi bahane ederek bu süreci engelleme kararı aldı. Fransa ile bu süreci hızlandırabilmek için görüşmelere devam ediyoruz. Bizler seçeneklere kapıları kapatmıyoruz." ifadelerini kullandı.

Kalın, ABD Başkanı Joe Biden'ın halihazırda birçok iç politika konusuyla meşgul olduğunu belirterek, "Biz meslektaşlarımızla temaslarımızı kurduk ve iyi bir başlangıç yaptık, muhakkak iki başkan da görüşeceklerdir." değerlendirmesinde bulundu.

İkinci S-400 paketiyle ilgili de Kalın, ilk anlaşmayla ilgili sürecin devam ettiğini, hepsinin aynı sürecin parçası olduğunu ve aynı anlaşmanın değişik aşamalarda uygulanmasıyla ilgili sürecin işlediğini söyledi.

"ABD ile ilişkilerimiz çok yapıcı bir şekilde işleyebilir"

Kalın, Türkiye-Rusya ilişkilerine dair de iki ülkenin her konuda anlaşmadığına işaret ederek, "Suriye ve Esad'ın geleceği, Hafter, Kırım gibi konularda anlaşamıyoruz. Bunlara rağmen ilişkilerimizi yapıcı bir diyalogla yönetebiliyoruz. Neden aynısını ABD ile de yapmalıyız?" sorusunu yöneltti.

Öte yandan başka bir ülkenin maksimalist bir pozisyonla isteklerini "ya benim dediğim şekilde yaparsınız, ya da kendi yolunuza gidirsiniz" tavrıyla dayatması halinde bunun Türkiye'yi başka bir yöne iteceğine işaret eden Kalın, "ABD ile ilişkimiz, birbirimizi karşılıklı olarak güçlendirebileceğimiz ve ortak sorunları veya endişeleri birlikte ele alabileceğimiz çok yapıcı bir şekilde işleyebilir." dedi.

Kalın, ABD'nin, Türkiye'nin Pakistan'a yapmayı planladığı savaş helikopteri satışını engellediğini, böylelikle söz konusu ihalenin Çin'e gitmesine yol açacağını ve burada kaybedenin ABD olacağını kaydetti.

"Mısır'la ikili ilişkilerimizi görüşmek istiyoruz"

Kalın, "Mısır'la Doğu Akdeniz, Libya ve dünyanın unutmamış gibi görüldüğü Filistin meselesinde iş birliği yapmak istiyor ve ikili ilişkilerimizi görüşmek istiyoruz." mesajını verdi.

İki ülkenin karşılıklı olarak yapıcı adımlar atabilmesi halinde bu tür bir ortaklığın bölgedeki tansiyonu düşürmeye ve Kuzey Afrika'dan Doğu Akdeniz'e kadar bölgenin istikrara kavuşmasına yardımcı olabileceğine işaret eden Kalın, şunları dile getirdi:

"Mısır, halen Arap dünyasının beyni ve kalbi. Bazı ekonomik ve güvenlik sorunları var, biz bunu gayet iyi anlıyoruz. İki ülkenin birbirleriyle konuşması, ikili ve bölgesel ilişkilerimizi geliştirebilir. Bu, aynı şekilde diğer dört Körfez ülkesi için de geçerli. Bizim hiçbir Arap ülkesiyle aşılamayacak sorunumuz yok.

Mısır ve diğer Körfez ülkeleriyle bölgesel barış ve istikrar için yeni bir sayfa açılabilir."

"AB ile ilişkileri canlandırmak için yol haritası var"

Kalın, AB ile çok yapıcı bir ivme yakalandığını ve ilişkilerin daha da ilerlemesini istediklerini belirtti.

09.03.2021

Türkiye'nin ajandasında Yunanistan'la yürütülen istikşafi görüşmelerden daha büyük konular bulunduğuna dikkati çeken Kalın, bunların arasında 18 Mart'ta beşinci yılını dolduracak olan göç anlaşmasının yenilenmesi, vize serbestisinin sağlanması ve Gümrük Birliği Anlaşması'nın yenilenmesi gibi konuların bulunduğunu söyledi.

Kalın, "Bütün bunlar bize önümüze ilişkilerimizi canlandırmak için yeni bir yol haritası sunuyor. Biz bütün bu alanlarda ilerleme kaydedebileceğimizi düşünüyoruz. Bazı üye ülkeler, Türkiye'ye karşı daha sert bir tutum takınılmasını istiyor ancak AB üyeliğini böyle bir amaç için Türkiye'ye karşı kullanmak doğru değil. Akıselim AB ülkeleri de bunun olmasına izin vermeyeceklerdir." değerlendirmesinde bulundu.

Öztrak: Hazine'nin ödediği faiz 32,5 milyar lirayı aştı

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, "Bu yılın ilk iki ayında Hazine'nin ödediği faiz, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 60 artarak, 32,5 milyar lirayı aştı." dedi.

CHP Merkez Yönetim Kurulu (MYK), Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu başkanlığında toplandı. Toplantı devam ederken açıklamada bulunan Öztrak, kadınların 8 Mart Dünya Kadınların Gününü kutladı.

Bir ülkenin ilerlemesi, kalkınması, çağdaş medeniyet seviyesini yakalamasının, kültürel, sosyal, ekonomik ve politik hayatta toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadınların her alanda hak ettiği konumu ve sorumluluğu almasıyla mümkün olduğunu dile getiren Öztrak, Türkiye'de kadın olmanın çok zor olduğunu söyledi.

92 yaşındaki bir kadının cinsel saldırıya uğrayıp, hunharca katledildiğini hatırlatan Öztrak, "Ama İçişleri Bakanlığı şimdi bu vahşi cinayeti bırakmış, failin elindeki üç hilal dövmesinin neden yayın organlarında gösterildiğinin derdine düşmüş. Bunlar için varsa yoksa kendi imajları, varsa yoksa kendi itibarları. Cumhur İttifakı ortakları imajlarını dert edindikleri kadar, kadına yönelik şiddeti dert edinmiyor." görüşünü savundu.

Öztrak, Samsun'da, kadına yönelik şiddetin en aşağılık, bayağı haliyle karşılaşıldığını, sosyal medyaya yansıyan görüntülerin Türkiye'de büyük bir infiale neden olduğunu ifade etti.

Sorunu çözenin, sorunun varlığını kabul etmekle başladığını dile getiren Öztrak, "Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri ülkemizin yüzleşmesi ve siyaset kurumunun çare üretmesi gereken çok büyük bir sorun." dedi.

Faik Öztrak, geçen yıl, 300 kadının cinayete kurban gittiğini, 171 kadının şüpheli biçimde hayatını kaybettiğini belirterek, 2021'in ilk iki ayında Türkiye'de 51 kadın cinayetinin işlendiğini aktardı.

Kadına yönelik şiddetin araştırılması için CHP olarak TBMM'ye "sayısız" araştırma önergesi verdiklerini belirten Öztrak, önergelerin AK Parti ve MHP oylarıyla reddedildiğini söyledi.

Kadına şiddetin sadece "takipçisiyiz" mesajlarıyla durdurulamayacağını ifade eden Öztrak, şunları kaydetti:

"Devleti yönetenlerin sorumluluğu, kadına şiddeti engellemektir, yasaları uygulamaktır. Ama onun yerine saray ve AK Parti, bu yasalara temel teşkil eden ve TBMM'de oy birliğiyle kabul edilen İstanbul Sözleşmesi'ni 'Bize uymadı' deyip, tartışmaya açıyor. Artık daha fazla vakit ve can yitirmeyelim. Bu işin üstesinden gelemiyorsanız, o koltukları fuzuli yere işgal etmeyin. Gereğini yapın. Biz açık çağrı yapıyoruz. Bu meseleyi Erdoğan'ın şahsım hükümeti savsaklıyorsa, soruna TBMM vaziyet etmelidir. Yasaların neden uygulanmadığının hesabını yetkililerden sormalıdır."

Kadınların pek çok sorunu olduğunu dile getiren Öztrak, 15-29 yaş arasındaki her 100 kadından 40'ının okumadığını ve çalışmadığını aktardı. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ülkelerinin tamamında bu oranın yüzde 15 civarında olduğunu belirten Öztrak, Türkiye'nin OECD ülkeleri içinde en kötü konumdaki bulunduğunu iddia etti.

CHP Sözcüsü Faik Öztrak, "Kadınlara ne doğru dürüst eğitim verilebiliyor ne de doğru, dürüst iş verilebiliyor. Kadına her alanda eşit imkanlar sağlanmadan, özlediğimiz insani gelişmişlik seviyesine ulaşamayız. Tüm gençlerimize ama özellikle genç kadınlara iyi bir eğitim vermeden, onlara kaliteli iş ve istihdam imkanları sunmadan ne orta gelir tuzağından kurtulabiliriz ne zengin, müreffeh bir toplum olabiliriz. Ne gelir dağılımındaki adaletsizlikleri çözebiliriz ne de geleceğe güvenle bakabiliriz." değerlendirmesini yaptı.

CHP kadın milletvekillerinin, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ile beraber TBMM'ye bir yasa teklifi verdiğini belirten Öztrak, "Kadınlara siyasette eşit fırsatlar sunmayı ve 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Gününün, dünyanın diğer bazı ülkelerinde olduğu gibi tatil ilan edilmesini de içeren bu düzenlemeye herkesten tüm partilerden, toplumdaki destek bekliyoruz." dedi.

"Dış ilişkiler Erdoğan'ın kişisel önceliklerine göre götürüldü"

Hükümetin metal yorgunu olduğunu, tükenmişlik sendromu yaşadığını ileri süren Öztrak, "Millete söyleyecek sözleri kalmadı. 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nden, kopyalanıp yapıştirılan ilke ve haklar, İnsan Hakları Eylem Planı denerek 232 yıl sonra, milletin önüne servis ediliyor." şeklinde konuştu.

"Acaba bu eylem planı içeriye değil de okyanus ötesine gönderilen ucu yakılmış bir mektup mu?" sorusunu yönelten Öztrak, şöyle devam etti:

"Beyaz Saray'dan beklenen o telefon bir türlü gelmeyince, Erdoğan şahsım hükümetinin aklına, acaba böyle bir çare mi geldi? Beyaz Saray'dan beklenen telefon gelmedi ama bir açıklama geldi. 'Biden, bir noktada Erdoğan'ı da arayacakmış.' Erdoğan şahsım hükümetinin milli olması gereken dış politikayı şahsileştirmesinin bedelini böyle ödüyoruz. 'Dostum Trump, dostum Putin' denerek işler yürür sanıldı. Dış ilişkiler milli çıkarılara göre değil, Erdoğan'ın kişisel öncelik ve beklentilerine göre götürüldü. 'Biden, bir noktada Erdoğan'ı da arayacak' ne demek? Bu lafları Erdoğan sineye çekebilir. Ama ne biz ne milletimiz sineye çekemiyoruz çekemeyeceğiz. Buna sessiz kalmak milletimizi üzüyor."

"Türkiye'yi önemli bir küresel aktör haline getirmekte kararlıyız"

CHP'nin Doğu Akdeniz'de uluslararası işbirliklerini önemseydiğini, bu bölgeyi, bir refah ve zenginleşme alanı olarak gördüklerini anlatan Öztrak, "Türkiye'miz, bu yakın coğrafyanın en büyük ve gelişmiş ekonomisidir. Dolayısıyla bu bölgedeki işbirliklerinden en çok menfaat sağlayacak ekonomi Türk ekonomisidir. Bu nedenle, Körfez ülkelerinden başlayarak Doğu Akdeniz'e kadar uzanacak 'Refah Hilalinde', Türkiye'yi önemli bir küresel aktör haline getirmekte kararlıyız." şeklinde konuştu.

Öztrak, geçen hafta 2020 büyüme verilerinin açıklandığını, 2013'ten bu yana milli gelirin 241 milyar dolar düştüğünü belirtti.

2020'de işini kaybeden çalışan sayısının 1 milyon 272 bine ulaştığını, son iki yılda yaklaşık iki milyon çalışanın işini kaybettiğini savunan Öztrak, hükümetlerin ekonomik başarısının vatandaşlarına sağladıkları işle ölçüldüğünü söyledi.

Öztrak, "Büyümenin kalitesi kadar büyümenin veri kalitesi de sorunlu. 2020'de tüm hizmet sektörlerinde çalışan sayısı 807 bin kişi düşmüş ama aynı sektör binde 6 büyümüş. Bu nasıl oldu? Yerleşik ve yerleşik olmayan ailelerin hizmet tüketimi yüzde 11 düşerken, hizmet katma değerindeki artış nasıl oluyor?" diye konuştu.

Faik Öztrak, ekonominin eskisine göre çok daha kırılabilir ve ailelerin, şirketlerin ciddi sıkıntıda olduğunu belirterek, 2020'de icralık olan tüketici kredisi dosyalarının sayısının 2 milyonu aştığını, icralık olan bireysel kredi kartlarının sayısının ise 1,5 milyona dayandığını aktardı.

Şubat ayı hazine nakit dengesinin açıklandığını hatırlatan Öztrak, "Sadece bu yılın ilk iki ayında Hazinesinin ödediği faiz geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 60 artarak, 32,5 milyar lirayı aştı." dedi.

Yurtdışında ABD tahvillerinin cazibesinin arttığını, Türkiye'de ekonomiye güveni artıracak adımların hala atılmadığını iddia eden Öztrak, ekonomide risk ve belirsizlikleri artıracak pek çok hatalı adım atıldığını savundu.

Ekonomide risk ve belirsizliklerin arttığını dile getiren Öztrak, "Türkiye, yüzde 17 politika faiziyle dünyanın en yüksek faizine sahip 10 ülkeden biri. Ama buna rağmen faiz lobileri şimdi '100 baz puan daha artırın' demeye başladı faizi. Bir yandan da döviz kurları ve ülke risk primi yeniden durmuyor, yukarıya doğru gidiyor." şeklinde konuştu.

"Hani nerede kaldı Alman aşıları?"

Faik Öztrak, salgında kontrolün kaybedildiğini, günlük vaka sayılarının 11 binin üzerinde olduğunu belirterek, "Aşılama hızı yeniden düşmeye başladı. Ortada salgınla mücadele stratejisi veya bilimsel salgın yönetimi yok. Onun yerine çamura yatma var. Fatura millete yıkılmaya çalışılıyor. Valilerden vatandaşlara, 'Yeniden kapanma olabilir, kendinize dikkat edin' uyarıları ardı ardına geliyor." görüşünü savundu.

Öztrak, "Sağlık Bakanının millete 100 milyon doz aşı temini taahhüdü verdiğini, aşı programı riske girince sorumluluğu Genel Başkan Kılıçdaroğlu'na yıkmaya, sorumluktan kaçmaya çalıştığını" ileri sürdü. CHP Sözcüsü Öztrak, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Hayırdır, Sinovac firması aşıları teslim etmiyor mu? Sağlık Bakanına küstü mü? Böyle gayri ciddilik olmaz. Sayın Bakan, siz aşıda doğru dürüst kaynak çeşitlemesi yaptınız da biz mi elinizi tuttuk. Hani nerede kaldı Alman aşıları? 1-1,5 milyon doz Alman aşısı Ocak ayında gelecekti. Mart sonuna kadar ise 4,5 milyon doz aşı gelmiş olacaktı. Ocak bitti, şubat bitti. Martın ortasına geliyoruz. Ortada hala Alman aşısı yok. Dünyada pek çok ülke aşıda tedarik sıkıntılarını yaşadı ama bunları öngörerek kaynak çeşitlemesi de yaptı, sözleşmelerini çoktan imzaladı. Erdoğan şahsım hükümeti, maalesef, salgın ve aşı yönetiminde de çuvalladı. Bunun bedelini de milletimiz sağlıkla, canıyla ödedi, ödüyor."

"Hakan Atilla neden istifa etti onu tabi biz bilemeyiz"

Öztrak, açıklamasının ardından basın mensuplarının sorularını yanıtladı.

Amerikan düşünce kuruluşu Freedom House raporundaki Türkiye'ye ilişkin tespitlerin sorulması üzerine Öztrak, "Türkiye'de hukuk devletinin, bireysel özgürlüklerin, demokratik değerlerin hızla yıpranmakta olduğunu özellikle bu sürecin tek adam

vesayet rejimi inşası ve şahsım hükümeti kurma projesinin düşmesine basılmasından sonra ortaya çıktığını biz de söylüyoruz." diye konuştu.

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel'in, Diyarbakır annelerini ziyaretine ilişkin eleştirilerin hatırlatılması üzerine de Öztrak, "Biz baştan itibaren evlatlarının peşine düşen bu annelerin taleplerine kulak verilmesi gerektiğini, bu annelerin sorunlarının çözülmesi gerektiğini bunu da özellikle devletin bir an önce yapması gerektiğini söyleyip duruyoruz. Anlaşılan şimdi bizi Diyarbakır annelerine gitmemekle eleştirenler, Grup Başkanvekilimiz oraya gidince de 'niye gitti' diye eleştirmeye başlamışlar." dedi.

Öztrak, bir soru üzerine Borsa İstanbul Başkanı Hakan Atilla'nın istifasını da şöyle değerlendirdi:

"Sonuç itibarıyla Hakan Atilla bir memur, istifa da tek taraflı bir müessese. Onun için yani neden istifa etti onu tabi biz bilemeyiz. Hakan Atilla herhangi bir isim değil, bir dönemler büyük bir kahraman olarak ilan edildi sonra da Borsa İstanbul'un başına getirildi. Piyasadan gelen bazı duyumlar var, yazıyor basında. Hakan Atilla saraydan gelen baskıları artık taşıyamaz hale geldiğini, yeni Hazine ve Maliye Bakanını da bu sıkıntılardan haberdar ettiğini ama bir türlü buna bir çözüm bulunamadığını duyuyorduk, okuyorduk. Anlaşılan Hazine ve Maliye Bakanı ekonomi bürokrasisi üzerinde hala hakimiyet kuramamış vaziyette. TÜİK'in başına getirdiği başkanı 2 hafta sonra görevden aldı. Niye aldı? Neyi beğenmediniz?"

"Anayasa değişikliği için önce zihniyetin değişmesi lazım"

Faik Öztrak, bir gazetecinin, "TBMM Başkanı Mustafa Şentop bugün yaptığı açıklamada, anayasa tartışmasının yeni anayasa üzerinden yapılması gerektiğini ifade etti. Bu açıklama sizce sistem değişikliğine yönelik bir sinyal mi yoksa CHP'yi anayasa çalışmalarına katılmaya teşvik etmeye yönelik bir taktik mi? Bu sözleri siz nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna, "Ben de şu soru ile başlayayım. Aynı derede kaç defa yıkanacağız? Erdoğan ne zaman 'anayasa değişikliği' dese kaybeden hep milletimiz, kazanan hep Erdoğan oldu. Erdoğan hep kendine göre anayasa elbisesi diktirdi." yanıtını verdi.

12 Eylül 2010'da ve 16 Nisan 2017'deki anayasa değişikliklerinde önerilerini yaptıklarını, eleştirilerini sıraladıklarını ancak dinlenilmediğini savunan Öztrak, "Yeniden döndüler dolaştılar bir kere daha anayasayı değiştirelim diyorlar. Önce bir çıkacaksınız milletin önünde samimi bir günah çıkaracaksınız. Diyeceksiniz ki 'Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemini getirmekle yanlış yaptık.' Milletten bir özür dileyeceksiniz. Bunlar yapıldı mı? Hayır. Bunlar olmadan anayasa değişikliği tartışılmaz. Anayasa değişikliği için önce zihniyetin değişmesi lazım." değerlendirmesini yaptı.

09.03.2021

"Meclis Başkanı Şentop açıklamasında fezlekelere ilişkin olarak 'Bireysel başvurunun sonucunu beklemek mecburiyeti yok.' dedi. Bu açıklamaları nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu üzerine Öztrak, şunları söyledi:

"Anayasa Mahkemesi'ne, yüksek mahkemelere yapılan kişisel başvurunun sonucu kesinleşmeden fezlekelerin okutulmasının ortaya çıkardığı sorunları Milletvekilimiz Enis Berberoğlu ile ilgili hadiselerde gördük. Millettin verdiği yetkinin milletvekilleri tarafından bir hakkın kullanılmasına bu yaklaşım neden oldu. Milli iradeyi kısıtladı. Sonuç itibarıyla ortaya çıkan vahim neticeler bundan önce görüldü, tecrübe edildi. Meclis Başkanının bunları hatırlayıp, TBMM'ye verilen millet iradesinin yargı tarafından inkıtaya uğratılmaması için gerekli hassasiyeti göstermesini beklemek hakkımız."

Ani hava değişimi tarımsal üretimi tehdit ediyor

Ali Ekber YILDIRIM

09 Mart 2021 Salı

Şehirde yaşayanlar "havalarda çok sıcak, bahar havası var" diyerek kendisini dışarıya atıyor. Isınma gideri az oldu diye seviniyor. Kırsalda yaşayanlar ise normallerin üzerinde seyreden sıcak havadan ürküyor. Tohum ekmek, gübre atmak için toprağın nemlenmesini bekliyor. Tohumu ektikten sonra yağış olmasını, kışın kar yağmasını dört gözle bekliyor. Havadaki ani değişiklikler deyim yerindeyse çiftçinin kabusu oldu. Hava şartlarındaki ani değişiklikler, sıcaklık farklarının kısa süre içerisinde büyük değişiklikler göstermesi tarımsal üretim için en büyük tehditlerden birisi oldu. Bu dönemde yaşanan ani hava değişiminden en çok tarla bitkileri ve meyve ağaçları zarar görüyor. Bu yıl buğday, fındık, zeytin, kayısı, ceviz gibi ürünlerde önemli zararlar bekleniyor.

Tarlardan tarlaya farklılıklar var

Türkiye'nin tahıl ambarı olarak bilinen Konya Ovası'nda üretici tedirgin. Buğday veriminin olumsuz hava şartlarından etkilenmesi endişesi büyüyor. Sürekli sahada, tarlada ürünlerin gelişimini yakından izleyen Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süleyman Soylu, hava değişimindeki ilginç bir noktaya dikkat çekiyor. Telefonla görüştüğümüz Soylu, kurak geçen sonbahar aylarının üretim açısından ciddi risk oluşturduğunu belirterek şu değerlendirmeyi yaptı: "Uzun süren kuraklıktan sonra Ocak ayı yağışları ile ürünlerde bir toparlanma oldu. Risk büyük ölçüde azaldı. Ancak, Şubat'ta beklenen yağışlar olmadı. Risk tekrar yükseldi. Gübre atılacak dönemde yağış olmadığı gibi havalarda sıcak oldu ve üretici zamanında gübre atamadı. Mart ayı yağışları çok önemli ve belirleyici olacak. Marmara Bölgesi başlangıçta sıkıntılıydı. Ancak, son yağışlar orada riski azalttı. İç Anadolu'da Konya'da risk devam ediyor. Daha doğrusu eskiden olduğu gibi bölgesel değerlendirme yapmak da çok zor. Çünkü Konya'nın 31 ilçesinde her ilçedeki durum farklı. Bu ilçelerden 15'i iyi, 7-8 tanesi kötü. İl içerisinde bile ciddi dengesizlikler var. Neredeyse tarladan tarlaya fark var. Bir bölgeyi veya ili tümüyle sorunlu veya tümüyle

sorunsuz demek mümkün değil. Tarladan tarlaya fark var. Fakat, genel anlamda martta beklenen yağışlar olmazsa risk yüksek."

Tarım üstü açık fabrika

Bazı bölgelerde yağışlar çok iyi giderken çiftçi umutlandı. Bitki gelişimi çok iyi oldu. Fakat, hızlı gelişen bitki ani soğukla birlikte yanmaya başladı. Tohumdan ekim zamanına, bitkinin gelişiminden gübre kullanımına birçok aşamada havadaki ani değişiklikler bitkinin zarar görmesine neden oluyor. Prof. Dr. Süleyman Soylu'nun da söylediği gibi çok dalgalı bir hava durumu var. Bu nedenle çiftçilerin kısa süreli değil uzun süreli hava durumunu takip etmeleri ve buna göre ekim, gübreleme ve diğer işleri yapmaları gerekiyor. En önemlisi de bu kadar yüksek risk karşısında mutlaka sigorta yapmaları şart.

Maliyetler artacak

Türkiye'de buğday ekiminin yüzde 75 oranında kuru tarıma dayalı olduğunu bu nedenle riskin her zaman yüksek olduğunu hatırlatan Prof. Dr. Süleyman Soylu: " Sulama yapanlar açısından bakıldığında maliyetler yükselecek görünüyor. Yani 4-5 kez sulama yapanlar bu sefer fazladan 2 sulama daha yapmak durumunda kalacaklar. Bu da maliyeti artıracak.

Eskiden bitkilerde, meyvelerde soğuktan veya kardan dolayı uzun süren bir uyuma dönemi oluyordu. Uyuma döneminde soğuktan etkilenmiyordu. Şimdilerde havalar ısınınca bitkiler uyanıyor. Uyanınca hücre özsuyu meyvelerde dallara doğru ilerliyor. Hava soğuduğunda meyvenin dalları donmaya başlıyor. Donan dallar meyve vermiyor. Kayısı, zeytin, ceviz, fındık, bağ alanlarında bu erken uyanma ciddi risk oluşturuyor. Geç uyanma olsa bu kadar risk olmaz."

Fındık, zeytin, kayısı, ceviz ve üzüm bağları zarar gördü

Ani hava değişiminin en çok zarar verdiği ürünler arasında fındık, zeytin, kayısı, ceviz ve üzüm bağları var.

Türkiye'nin üretiminde dünya birincisi olduğu ve Karadeniz Bölgesi'nin en önemli geçim kaynağı olan fındıkta mevsim normallerinin üzerindeki sıcaklık nedeniyle fındığın erken uyanmasına neden oldu. Normalde aralık ayı ortalarından mart sonuna kadar olan dönemde döllenenin gerçekleştiği fındıkta, Ordu başta olmak üzere yerel bazda bazı bölgelerde sıcak havanın etkisiyle püsküller kurudu ve döllene olmadı. Bu nedenle üretime olumsuz yansması bekleniyor.

Önce sıcaktan olumsuz etkilenen fındıkta daha sonra aşırı soğuk nedeniyle özellikle Ordu'da 200 ile 400 rakım arasındaki bahçelerde don zararı meydana geldi. Bölgedeki bazı üreticiler TARSİM'e (Tarım Sigortaları Havuzu) başvurarak hasar tespiti istedi. Yapılan tespitlerde bahçesi yüzde 82 zarar gören üretici de var, yüzde

30-40 zarar gören de var. Fındıkta geçmiş yıllarda olduğu gibi mart sonu nisan başı aşırı soğuk nedeniyle don riski de var.

Kuru kayısı ihracatında dünyada lider konumunda olan Türkiye'nin kayısı üretim merkezi Malatya'da ise Darende'de aşırı soğuk nedeniyle kayısı ağaçları zarar gördü.

Zeytinde zarar büyük

Bursa'da ise sıcak havayla birlikte zeytin ağaçlarının gövdeleri ve dallardaki su miktarının yükselmesi, ağaçların yeşermesinden sonra şubat ayı ortasında yaşanan aşırı soğuk zeytin ağaçlarında don zararına neden oldu.

Bursa Tarım ve Orman İl Müdürü Hamit Aygül don felaketinin yaşandığı günlerde Bursa'daki toplam zeytin ağaçlarının yüzde 25'inin dondan etkilendiğini ifade etmişti.

Türkiye'nin zeytin ihtiyacının yüzde 13'ünün karşılayan Bursa'da 8 ilçede 86 köyde 4 bin 60 çiftçinin yaklaşık 85 bin dekar zeytinliğinde yüzde 5 ile yüzde 80 oranında zarar olduğu ifade edildi.

Zeytindeki zararın nedeni de ocak ayında havaların sıcak olması ile bitkinin gövde ve dallarındaki yüksek su miktarının aşırı soğuktan donması ile yaşandı.

Alaşehir'de bağlarda zarar var

İzmir Ticaret Borsası, Ege İhracatçı Birlikleri ve Alaşehir Ticaret Borsası'nın ortak çalışması ile üzüm bölgelerinde yapılan tespitlerde ise, Şubat ayının ilk yarısında meydana gelen aşırı soğuklar sonrasında bölgeden gelen şikayetlere istinaden 23-24-25 Şubat 2021 tarihlerinde Sultani Çekirdeksiz bağ alanında gerekli teknik incelemeler sonrasında Alaşehir bölgesinde Süperior çeşidi üzüm bağlarında aşırı soğuklara dayalı uyanan gözlerde kış donu zararı meydana geldiği ifade edildi. Alaşehir bölgesinde lokal alanlarda sultani çekirdeksiz üzüm bağlarında çok erken budama yapılmış olan birkaç bağda çok az da olsa soğuk etkisinin meydana geldiği, diğer bağ alanlarında soğuk zararının olmadığı tespit edildi.

Özetle, havadaki ani değişiklikler bitkilerde ciddi zararlara yol açıyor. Buna yönelik çalışmaların yapılması tohumdan başlayarak her aşamada gerekli önlemlerin alınması gerekiyor.

İklimi suçlamak yerine çözüm aranmalı

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi, Meteoroloji, İklim Değişimi, Afet ve Acil Durum Uzmanı Prof. Dr. Miktad Kadioğlu, yaşanan en küçük olumsuzlukta bile iklimin suçlandığına dikkat çekerek telefon görüşmemizde şu değerlendirmeyi yaptı: " Her şeyi iklim değişikliğine bağlamak doğru değil. Türkiye'de her sorun iklim değişikliğine bağlanıyor. Çözüm bulmak yerine iklim değişikliği suçlanıyor. İklim değişikliği bu

kadar kısa sürede ortaya çıkmaz. Çok uzun yıllar gerektirir. Yaşanan tam olarak hava değişimi. Hava her zaman değişir. Önemli olan bu değişimi dikkate alarak tarımsal üretim yapmaktır. Don felaketinin en çok yaşandığı yerler don çukuru diye tabir edilen alanlardaki ürünlerdir. Baştan araştırmadan don çukuruna meyve ağacı dikerseniz ağaç donar. Don riskini azaltmak için önlem alınması gerekir. Önlem almadan iklim değişti böyle oldu demek doğru değil."

Tarımsal faaliyetin her zaman büyük riskler taşıdığını hatırlatan Kadioğlu: " Hava şartlarını kontrol edemezsiniz bu nedenle riski yönetmeniz gerekiyor. Tohumdan başlayarak üreteceğiniz ürünü, yeri, rüzgar yönünü ve daha bir çok etmeni dikkate almanız gerekiyor. Buna rağmen risk her zaman olacaktır. Onun için sigorta yapmak gerekiyor. Ama bizde önlemler alınmıyor, herkes iklimi suçluyor. İklim değişikliğinin edebiyatı yapılıyor. Sürekli iklim değişikliği suçlanınca çözümden de uzaklaşıyorsunuz. Çiftçilerin sadece televizyondan 3-5 günlük hava durumunu değil daha uzun süreli 3-6 aylık hava tahminlerini takip ederek üretim yapmalı " dedi.

Enflasyonu tetikleyecek etkenler çoğalıyor

Alaattin AKTAŞ

09 Mart 2021 Salı

✓ **Kısıtlamaların esnetilmesiyle zamlar hızlanacak. Marttaki fiyat artışı en az yüzde 1 beklenmeli. Bu düzeyde bir artışla ilk çeyrek yüzde 3.6'ya ulaşacak, yıllık oran da yüzde 16'yı aşacak.**

✓ **Merkez Bankası'nın yüzde 9.4'lük yıllık tahmini için son dokuz ayda yüzde 5.6'da kalınması gerekiyor. Bu orandan ekimin yüzde 2'sini de düşünce sekiz aya yüzde 3.5'lik bir marj kalıyor.**

Şubat sonu itibarıyla tüketici fiyatlarındaki (TÜFE) yıllık artış yüzde 15.61, yurtiçi üretici fiyatlarındaki (Yİ-ÜFE) yıllık artış ise yüzde 27.09 düzeyinde.

Son bir yıldaki artış oranları açısından bakıldığında 11.48 puanlık bir fark var. Bu çok büyük bir fark.

Bir de iki endeksin, artış oranlarının değil endekslerin farkı var. Şubattaki endekslerin farkı yüzde 14.01'i buldu. İki endeks arasında şimdiye kadar böylesine bir fark oluşmamıştı.

Bu oranları geçenlerde yazdık ama bir kez daha hatırlamakta yarar var. Çünkü üretici fiyatları her ne kadar bire bir olmayacaksa da, aynı oranda olmayacaksa da bir süre sonra tüketici fiyatlarını etkileyecek. Bundan kaçış yok. Yani tüketici fiyatlarında marttan itibaren normal akışın dışında bir artış görülmesi olasılığı giderek artıyor.

Şimdi bu normal ötesi artışı daha da körükleyecek bir dizi gelişmeyle karşı karşıyayız.

Pandemi kısıtlamaları gevşetilince...

Hizmetler sektöründe pandemi yüzünden uygulanmakta olan kısıtlamalar mart ayıyla birlikte önemli ölçüde esnetildi. Bunu yapmak da artık kaçınılmaz olmuştu. Binlerce,

milyonlarca insan klasik ifadeyle evine ekmek götüremez hale gelmişti. Kaldı ki bu kriz döneminde işini kaybedenler yalnızca çalışanlar da değildi. En küçüğünden en büyüğüne doğru bir dizi işveren de ya işini kaybetmiş ya da çok zor duruma düşmüştü.

O yüzden ekonominin çarklarının dönmesi için, insanların çalışıp para kazanabilmesi için bu kısıtlamaların esnetilmesi ve kaldırılması kaçınılmazdı ve bu yapıldı.

Şimdi kısıtlamaların kaldırılmasıyla birlikte uzunca bir süre hiç gündeme bile getirilemeyen bir dizi zam uygulamaya konulacak. Kapalı olan bir işyeri, sıfır satışını zamlı yapacak değildi ya! Ama maliyetler bu dönemde artmaya devam etti. İşte şimdi o zamlar yapılacak.

Dolayısıyla bizi mart ayında görece yüklü bir fiyat artışı bekliyor. Geçen yıl mart ayındaki TÜFE artışı yüzde 0.57 olmuştu. Bu yıl martta en az yüzde 1'lik bir fiyat artışı görmek sürpriz olmayacak. Böylece, mart sonundaki yıllık oran da yüzde 16'yı aşacak.

Seyahat kısıtlaması gelirse...

Aylardır kapalı olan işyerlerini açmak artık kaçınılmaz hale gelmişti ama adeta bir açıldık, bir açıldık! Bunca zaman işyerlerini kapalı tutarak zapt etmeye çalıştığımız salgın, şimdi daha beter bir şekilde geliyor olabilir.

Riskin düşük olduğu varsayılan illere riskli illerden seyahatler sürüyor, mal nakli sürüyor. Bu yüzden her gün hastalık da naklediliyor. Bu durumun önüne geçmek için belki de içinde bulunduğumuz günlerde katı bir seyahat sınırlaması gündeme gelecek.

Böyle bir karar mal sevkiyatında aksamalar doğurabileceği için fiyatlar üstünde yeni bir baskı unsuru oluşturabilecek.

DÖVİZ "BENİ UNUTAMAZSINIZ" DİYOR

Bizde maliyet artışının en büyük nedenlerinin başında gelen, bazı mal ve hizmetler için gerçekte çok az etkisi olsa bile en iyi kullanılan gerekçe kur artışı...

Kasım operasyonuyla birlikte kur hızla aşağı gelince bazıları bu sorunu aştık diye mi düşünmeye başlamıştı, bilmiyorum. Ama döviz dün bir anda "Ben buradayım" deyiverdi. Dolar 7.65, euro 9.10 düzeyini gördü. Dövizde yön zaten bir süredir yukarı doğruydı.

Öyle anlaşılıyor ki bu eğilim zaman zaman küçük kırılmalar gösterse de Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun 18 Mart toplantısına kadar devam edecek. Ve

09.03.2021

eğer kur yavaş yavaş da olsa artmayı sürdürürse Merkez Bankası 18 Mart toplantısını biraz köşeye sıkışmış bir durumda yapacak.

Döviz kurundaki artış da dönüp dolaşacak ve fiyatları yukarı iten bir etki doğuracak.

YÜZDE 9.4; OLMAYACAK DUAYA AMİN!

Mart ayındaki fiyat artışı için alt sınırı yüzde 1 olarak almak yanlış değil. Bu durumda giriş bölümümüzde de vurguladığımız gibi yıllık artış yüzde 16'yı aşacak.

Martta yaşanacak yüzde 1'lik artışla ilk çeyrek oranı yüzde 3.6'ya ulaşacak. Merkez Bankası'nın yıllık yüzde 9.4'lük tahmininde kalmak ise yılın kalan dokuz ayındaki artışı yüzde 5.6'da tutmakla mümkün olabilecek.

Ekim aylarının klasikleşmiş yüzde 2'lik artışını da düştüğümüzde sekiz ay toplamı için yüzde 3.5'lik bir marj kalacak elimizde.

Sekiz aylık artışı yüzde 3.5'te tutabilir miyiz, elbette. Teorik olarak bu pekala mümkün.

Ya pratikte?

Olmayacak duaya amin deme alışkanlığınız varsa...

Neden olmasın!

Abdulkadir Selvi

Çiller: Cougar'ların alınmasını asker istedi

9 Mart 2021

Cougar helikopterin düşmesi sonucu, Osman Erbaş Paşa başta olmak üzere 11 askerimiz şehit oldu.

11 eve ateş düştü, ama bir milletin yüreği yandı.

Bu, Cougar helikopterlerin ilk düşmesi değildi. Biri füze ile vurulmuştu, diğer üçü ise düştü. Cougar helikopterlerin düşmesi ya da düşürülmesi sonucunda 38 askerimiz şehit oldu.

Cougar helikopterin en son Tatvan'da düşmesi üzerine bir iddia ortaya atıldı;

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin istememesine rağmen dönemin başbakanı **Tansu Çiller**'in Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesi karşılığında Fransa'dan Cougar helikopterleri aldığı yönünde.

1993 yılında Fransa'dan 20 adet Cougar helikopter alınmış, 30 tanesi de 1996 yılında TUSAŞ tesislerinde üretilerek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin envanterine girmişti.

90'lı yıllar PKK ile mücadelenin en şiddetli şekilde devam ettiği yıllardı. Cougar helikopterlerin alındığı dönem **Tansu Çiller** Başbakan, **Doğan Güreş** ise

Genelkurmay Başkanı'ydı. Türkiye, Gümrük Birliği'ne de **Tansu Çiller**'in döneminde girdi.

Dönemin başbakanı **Tansu Çiller**'e ulaştım. Cougar helikopterleri Türk Silahlı Kuvvetleri'nin karşı çıkmasına rağmen Gümrük Birliği'ne girmek için, Fransa'nın desteğini sağlamak amacıyla alındığı iddiasını sordum.

ASKERLER SİLAH ARKADAŞLARIM

Tansu Çiller'i başbakanlığı döneminde de izlemiş bir gazeteciyim. Kadın başbakan olarak terörle mücadele eden Mehmetçiğe moral vermek için Güneydoğu'ya gitmişti. Telefonla konuşurken de o günleri hatırlattı. "**Askerle silah arkadaşlarım diye yola çıktım**" sözünü konuşması sırasında birkaç kez tekrarlardı. Asker, laik Türkiye'nin modern yüzü olarak gördüğü için kadın Başbakan **Tansu Çiller**'i destekledi. Terörle mücadelede **Çiller**, askere büyük destek verdi. Ta ki **Çiller**, **Erbakan**'la koalisyon hükümeti kurana kadar... O zaman **Çiller**'e karşı askerlerin tavrı değişti.

Çiller'le zaman zaman konuşuyorum. Cougar helikopterlerin alınmasına ilişkin iddialar karşısında çok üzgün ve kızgın olduğuna tanık oldum.

TSK ÖNERDİĞİ İÇİN ALDIK

Tansu Çiller söze, "**Cougar helikopterlerin alındığı dönemi çok iyi hatırlıyorum**" diye başladı. O dönem çok net bir şekilde anlattı. "**Doğan Güreş Paşa, Genelkurmay Başkanı'ydı. Savunma sanayisinde geniş araştırmalar yapılır, askerler TSK'nın ihtiyaçlarına göre bize önerilerde bulunurdu. Cougar'ların alınmasını askerler önerdi. Onların önermediği bir şeyi almam mümkün mü? O helikopterlerde askerlerimiz taşınacak, onlar benim evlatlarım. Evlatlarıma zarar verecek bir şeyi benim almam mümkün mü? Askerler önerdi, aldık. Onların önermediği bir şeyi almak bana zul gelir**" dedi.

KESİNLİKLE REDDEDERDİM

Suçlanan, dönemin başbakanıydı. İddia ise ciddiydi. TSK itiraz etmesine rağmen Cougar helikopterlerin alındığı iddiasını tekrar sordum. Dönemin başbakanı **Tansu Çiller**, "**Altını çizerek söylüyorum. Kesin olarak ifade ediyorum. Benim önüme Cougar'ların alınmamasına ilişkin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin itirazı kesinlikle gelmedi. Gelseydi, en ufak bir şekilde tereddüt etmem, reddederdim**" karşılığını verdi.

ASKER NEYİ ÖNERDİYSE ALDIM

Türk Silahlı Kuvvetleri'ne alınacak olan helikopter, savaş uçağı, tankların modernizasyonu, insansız hava aracı gibi ihtiyaçlarıyla ilgili talepler yıllar öncesinden yapılıyor. **Tansu Çiller** başbakan olduğunda da 90'lı yıllardı. PKK'ya yönelik amansız operasyonlar yapan TSK'nın birliklerini operasyon bölgelerine taşıyacak olan genel maksat helikopterine ihtiyacı büyüktü. Ama TSK, Fransızların Cougar tipi helikopterini mi talep etti, tartışma konusu o.

Dönemin başbakanı **Tansu Çiller**'e bir de bu açıdan sordum. İstedim ki açık bir nokta kalmasın.

Çiller, "**Asker talep etti. Ben onu yerine getirdim. Bana askerlerin önerdiği neyse yaptım. Terörle mücadele sadece içeride yapılmıyor. Dışarıda da yapılması gerekiyor. Asker içeride PKK ile mücadele ederken ben dış politikasını hazırladım. Hükümet olarak terörle mücadelenin dış politikasını iyi hazırlamanız**

gerekir. Ben bunu iyi yaptım. Bugün de terörle mücadele başarılı bir şekilde yürütüyor” diye konuştu.

FRANSA TERCİHİM OLMADI

Dönemin başbakanı Çiller’e, “Gümrük Birliği’nde Fransa’nın desteğini sağlamak için TSK’nın itiraz etmesine rağmen Cougar helikopterleri aldınız mı?” diye bir kez daha sordum.

“Kesinlikle hayır. Hayır, katiyen benim bir Fransa tercihim olmadı” diye karşılık verdi. Çiller sözlerini şöyle sürdürdü: **“Türk Silahlı Kuvvetleri’ne alınacak olan helikopter işi teknik bir konuydu. Ben her zaman teknik konuları askere bıraktım. O dönemler istediğiniz her silahı alamadığınız dönemlerdi. Şimdi bile bazı silahlar alınamıyor. Askerler talepte bulununca ben siyaseten bu engelleri aşip, askerin isteğini yerine getirdim. Terörle mücadele sadece içeride değil, dışarıda da veriliyordu. Ben başbakan olarak dışarıdaki şartları hazırladım. Ama bu tür teknik konuları askere bıraktım. Onlar seçtiler. Ben onların önerilerini elekten eler gibi eleyip, canı pahasına terörle mücadele eden askerin talebini yerine getirdim. Cougar’ları da asker istediği için aldım.”**

PAPA O ZAMAN NEREDEYDİ?

PAPA’nın Irak ziyareti üzerinden Vatikan çok başarılı bir algı operasyonu yaptı. Papa’nın Kuran-ı Kerim dinlemesi, ayin yönetmesi, Musul’daki kilise yıkıntılarının önünde üzgün bir şekilde durması üzerinden müthiş bir PR operasyonu yürütüldü. Peki Papa Irak’ta iç savaş devam ederken neredeydi? Resmi rakamlarla 1.5 milyon insanın öldüğü iç savaş sırasında Vatikan’ın etkin bir girişimi oldu mu? Papa’dan güçlü bir çağrı geldi mi?

Peki Papa, Ebu Gureyb’de kadınlar tecavüze uğrarken neredeydi? Vatikan’dan bu konuda sert bir açıklama yapıldı mı? Kararlı bir tavır konuldu mu?

Peki Papa, DEAŞ, Ezidi kadınları cariye yaparken neredeydi? Vatikan’dan cılız bir-iki açıklama dışında bir şey duyduk mu? Bırakın Müslüman Iraklıları, Vatikan tek bir Ezidiyi aldı mı?

Irak’ta oluk oluk kan akarken, Iraklılar aç, sefil ülkelerini terk ederken Papa neredeydi?

Sedat Ergin

Mısır'la yumuşama yönünde önemli mesajlar var

9 Mart 2021

Son günlerde sıkça Türk dış politikasıyla ilgili sürprizlerle karşılaşyoruz.

Örneğin, Cumhurbaşkanı **Recep Tayyip Erdoğan** ile Fransa Cumhurbaşkanı **Emmanuel Macron**'un ilişkilerinde bir hayli gergin geçen bir dönemin ardından geçen hafta salı günü bir telefon görüşmesi yapmaları ve Ankara'dan konuşmayla ilgili olumlu tonda bir açıklamanın gelmesi, kayda değer bir değişikliğin habercisiydi.

Çok değil, daha geçen 24 Ekim'de Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Fransız muhatabı hakkında "**Macron denen zatın İslam ile derdi nedir? Macron'un zihinsel noktada bir tedaviye ihtiyacı var**" şeklindeki sözleri, ilişkilerindeki gerginliğin tırmandığı en tepe noktayı gösteriyordu.

Öyle anlaşılıyor ki, yaşanan bütün gerilimlere ve her iki tarafta da başvurulmuş sert söylemlere rağmen, karşılıklı çıkarların ağır basması sonucu -ilişkileri rayına oturtma- gereği son tahlilde baskın çıkıyor.

ANKARA İLE KAHİRE ARASINDA PASLAŞMALAR

Benzer bir sürecin bir süredir Arap dünyası karşısında, özellikle de Mısır ile ilişkilerde yaşandığını gözlüyoruz. Son haftalarda Mısır'ın Akdeniz'de petrol-doğalgaz aramalarıyla ilgili ruhsat düzenlemelerini yaparken Türkiye'nin kıta sahanlığı tezlerini dikkate alan bir tutum sergilemesi, Ankara'dan Kahire'ye doğru birbiri ardına gelen bir dizi sıcak mesajı tetikledi.

Mısır bu tutumunun ilk işaretini Yunanistan'la geçen ağustos ayının başında imzaladığı deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin anlaşmada vermişti. Böyle bir anlaşmanın yapılmış olması Ankara'da tepki yaratmış olsa da, Kahire'nin anlaşmada Türkiye'nin kıta sahanlığıyla ilgili tutumu Dışişleri Bakanlığı çevrelerinde olumlu bir pozisyon olarak not edilmişti.

Arama ruhsatlarıyla ilgili düzenlemeden sonra Dışişleri Bakanı **Mevlüt Çavuşoğlu**, geçen çarşamba günü "**Mısır, bizim kıta sahanlığımıza saygı göstermeye devam ediyor, biz bunu olumlu karşılıyoruz**" diye konuştu, ikili ilişkilerin seyrine göre Türkiye ile Mısır'ın deniz yetki alanlarını müzakere ederek bir anlaşma imzalayabileceklerini söyledi.

Keza, Milli Savunma Bakanı **Hulusi Akar** da geçen cumartesi günü benzer doğrultuda bir açıklama yaparak, önümüzdeki günlerde bu ülkeyle ilişkilerde "**farklı gelişmeler olabileceğini**" ifade etti.

EL ALTINDAN TEMASLAR SÜRÜYORDU

Ankara cephesinde benzer beyanlara aslında geçen ağustos ayından bu yana rastlanıyor. Kahire'ye giden Ankara mahreçli bu yöndeki mesajlar yan yana getirilse mütevazı ama anlamlı bir dosya oluşturabilir.

Bu süreç içindeki en büyük sürpriz Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın 14 Ağustos tarihinde yaptığı bir açıklamayla Türkiye ile Mısır'ın istihbarat örgütleri arasında temasların sürdüğünü belirtmesiydi. **Erdoğan**'ın kullandığı ifadeler, bu diyalogun Doğu Akdeniz'le ilgili meseleleri de içerdiğini gösteriyordu.

Ardından Dışişleri Bakanı **Çavuşoğlu**, 16 Eylül'de Mısırlı mevkidaşı **Samih Şükri** ile kamuoyundan gizli tutulan bazı görüşmeler yaptıklarını kendisi açıkladı. **Çavuşoğlu**, hatta **Şükri** ile bir yol haritası olarak ilişkilerde "**neler yapılabileceği**" konusunda bağlayıcılığı olmayan bir belgenin (non paper) ele alındığını da kaydetti.

Bütün bu unsurları yan yana getirdiğimizde, Ankara'nın ilişkileri onarmak yönünde bir irade gösterdiğini, Kahire'nin de kapıyı açık tuttuğunu belirtebiliriz. Ancak **Şükri**'nin geçen çarşamba günü Kahire'de düzenlenen Arap Birliği toplantısındaki konuşması da, burada alınan kararlar çerçevesinde

“Türkiye’nin, bir takım Arap ülkelerinde askeri güç bulundurmak dahil olmak üzere bölgedeki müdahalelerini kesinkes reddettiklerini” söylemesi, yine de bu sürecin kolay geçmeyeceğinin bir ifadesidir.

Bu arada, yürütülen temaslarda Kahire’nin kendisine temel bir tehdit olarak gördüğü **“Müslüman Kardeşler”** örgütünün desteklenmemesi konusunu da masaya getirdiği anlaşılıyor.

‘MISIR ARAP DÜNYASININ KALBI VE BEYNİDİR’

Mısır ile ilişkilerde son zamanlardaki en çarpıcı mesajlardan biri önceki gün Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü **İbrahim Kalın**’ın Bloomberg’e verdiği mülakat oldu. **“Mısır, halen Arap dünyasının beyni ve kalbi”** dedi **Kalın** bu mülakatta ve **“Bazı ekonomik ve güvenlik sorunları var, biz bunu gayet iyi anlıyoruz. İki ülkenin birbiriyle konuşması, ikili ve bölgesel ilişkilerimizi geliştirebilir”** diye ekledi. **Kalın**, Türkiye’nin Mısır’la Doğu Akdeniz, Libya ve Filistin meselesinde işbirliği yapmak istediğini belirtti.

İlginç olan bir nokta, Mısır’a diyalog mesajı verdikten sonra **Kalın**’ın **“Bu, aynı şekilde diğer dört Körfez ülkesi için de geçerli. Bizim hiçbir Arap ülkesiyle aşılamayacak sorunumuz yok. Mısır ve diğer Körfez ülkeleriyle bölgesel barış ve istikrar için yeni bir sayfa açılabilir”** diyerek, mesajın adreslerini genişletmesiydi.

Kuşkusuz, Körfez’e ilişkin mesajın öncelikle Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri’ne gittiğini tahmin edebiliriz.

Sonuçta, **Kalın**’ın bu ifadeleri, son zamanlarda Kahire’ye diyalog yönünde gönderilmiş en sıcak mesajlardan biri olarak görülebilir. İki ülke Libya’da yakın zamana kadar sahada askeri cephede hasım olarak karşı karşıya pozisyon alırken, bugün Ankara, Kahire’ye Libya’da **“İşbirliği yapalım”** mesajları gönderiyor.

TÜRKİYE VE MISIR’IN STRATEJİK AĞIRLIKLARI

Bütün bu mesajlar, Ankara’da yapılan kapsamlı bir durum değerlendirmesinin sonucu olarak Ortadoğu politikasında **“Yeni bir sayfa açma”** yönünde bir yönelişin artık iyice yerleştiğini gösteriyor. Bugün Mısır ile ilişkilerde dikkat çekici bir açılıma tanık

olmamız, Mısır karşısında 2013 yılındaki darbeden sonra izlenen politikanın yavaş yavaş terk edilmekte olduğu anlamına geliyor.

Mısır'a ek olarak İsrail ile ilişkilerde de yaşanan soğukluğun, bu iki ülkenin Yunanistan ve Kıbrıs Rum Yönetimi ile ciddi bir yakınlaşmaya girmeleriyle sonuçlandığı inkâr edilemez.

Bu dört ülke, bugün Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon kaynaklarının değerlendirilmesi alanında -siyasi bir yakınlaşmayla da tamamlanan- azımsanmayacak bir bölgesel blok oluşturmuş bulunuyor. Birleşik Arap Emirlikleri gibi aktörler de Doğu Akdeniz'deki bu yeni ittifaka dışarıdan eklendi.

Karşımızda beliren bu tablo üzerinden Mısır dosyasına baktığımızda, bir ülkeyle ilişkilerde köprüleri tümüyle atmanın dış politikada isabetli bir tutum olmadığı ve uzun dönemde karşı ittifakların önünü açmak gibi sonuçlar doğurabileceği yolunda bir çıkarım yapmamız gerekiyor.

Kalın'ın sözlerinden hareket edersek, Mısır bugün "**Arap dünyasının beyni ve kalbi**"dir. Gelgelelim, bugün Türkiye'nin Arap dünyasının bu ölçüde stratejik ağırlık taşıyan ülkesinin başkentinde büyükelçisi yoktur.

Türkiye ve Mısır, buldukları bölgelerin başat jeopolitik güç merkezleridir. Bu iki merkez arasındaki ilişkilerin sarsılması gibi yakınlaşmalarının da bölgesel sonuçları önemli olacaktır. Bugüne dek ilişkilerde tahakkuk eden hasarın ne kadarının telafi edilebileceği şimdilik belirsiz olsa da, normalleşme yönünde atılan adımlar yine de olumlu bir gelişmenin altını çiziyor.

Altının parıltısı sönüyor mu?

Esfender KORKMAZ

09 Mart 2021

Finansal yatırım araçlarının, şubat ayı aylık ve yıllık reel getiri oranları TÜİK tarafından açıklandı. Şubat ayında, TÜFE'ye göre BİST 100 Endeksi, Dolar, Euro, külçe altının reel getiri oranları eksi oldu. En yüksek kayıp altında oldu. Altının şubatta bir aylık reel getirisi eksi 7,88 oldu.

Şubat ayı itibariyle altının reel getirisi;

* **Şubat ayında aylık yüzde eksi 7,88**

* **Aralık-Şubat 3 aylık eksi 16,88**

* **Eylül-Şubat 6 aylık eksi 18,70**

* **Mart 2020-Şubat 2021 bir yıllık artı 14,55 oldu.**

Altın her çağda, iyi veya kötü ekonomiye yön vermiştir.

ABD'de Roosevelt 1930 buhranından sonra; **New Deal (Yeni Düzen)** adıyla 1933 yılında ekonomi ağırlıklı bir dizi yerli program devreye sokmuştur. 1933 yılında altın standardı terk edilmiştir. 1934 yılında da (*Gold Reserve Act*) yasası ile ülkedeki tüm altın para resmi ons fiyatı 42,22 dolar üzerinden millileştirilmiştir. Elinde altın olanlar zorunlu olarak bunları ABD hazinesine devretmiştir. Hazine altın para bulundurmaya tek yetkili kurum konumuna getirilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra; 1944 Bretton Wood's sistemi ile bir ons altın 35 dolara bağlanmıştır. 1970 yılına kadar sistem iyi bir performans göstermiş ve dünya refah yıllarını yaşamıştır. 1974 birinci petrol krizi ile aynı zamanda dolara olan güven azalmış ve altın fiyatları artmıştır.

O tarihten sonra altında fiyat istikrarı bozulmuştur. Altın fiyatları dalgalanmaya başlamıştır. Bir ons altın fiyatları;

1850 yılında; 18,93 dolar

1900 yılında; 18,96 dolar

1950 yılında; 34,72 dolar

1980 yılında ; 615,00 dolar

2000 yılında; 279,11 dolar

8 ağustos 2020'de 2.075,17 dolar

Dün; 1691,67 dolar idi.

2015 şubat ayında 100 liralık altın alan bir kişinin, enflasyonun etkisini bertaraf edersek, dün itibariyle bu 100 lirasının altın olarak reel değeri 225,89 oldu. Yani son 6 ayda altının değer kaybetmesine rağmen 6 yılda yine de altın yüzde 126 reel getiri

sağladı.

Ağustosta zirve yapan altın fiyatlarının düşmeye başlamasının görünen sebepleri var; ABD, 10 yıllık tahvil faizlerinin yüzde 1,4'e yükselmesi, dolara talebin artması, nedenlerden birisidir. Türkiye'de ayrıca TL'nin değer kazanması içeride de etkili oldu. Yine ABD'de dolarda düşüş beklentilerinin durması, yani endeksin artması beklentisi de, altın yerine dolara talebi artırdı.

Dünya merkez bankaları geçen yıllarda yüksek oranda altın rezervine yöneldiler. Bu bankalar altın satınca, altın arzı artıyor ve fiyat düşüyor.

Türkiye'de altına talebin artmasında, TL'ye olan güven kaybı, demokratik ve hukuki altyapının bozulması da etkili oldu.

Ama asıl mesele küreselleşme ile birlikte piyasaların aşırı kırılğan olması ve spekülasyonun artmasıdır. Türkiye'de spekülasyon bir tık daha fazladır. Üstelik, finansçılar altın ve dolar fiyatlarını da borsa endeksi gibi, teknik analizlerle, trendlerle ve direnç noktaları ile izah ediyorlar. Spekülatörlerin değirmenine su taşıyorlar.

Bundan sonra da altının ne olacağını spekülatörler bilir. Bu nedenle elinde altın olanların beklemekten başka seçenekleri kalmıyor.

İbrahim Kahveci

Kurumsal sallantı

Borsa Genel Müdürü Hakan Atilla istifa etti.

Kendisi kamu bankalarında önemli görevlerde bulunmuş ama sonrasında ABD'de tutuklanıp yargılanmıştı. Geri yurda dönmemesinin ardından ise BİST Genel Müdürlüğüne getirilmişti.

EBRD (Avrupa Yatırım Bankası) bu görevlendirme ardından elindeki BİST hisselerini Varlık Fonuna satarak yatırımını sonlandırdı. İşte o hisseler sonradan Katar Fonuna satıldı.

Burada sorun nedir dersenez, izah edelim.

Hakan Atilla ülkesini ABD'de yargı karşısında temsil etmiş ve ardından ülkesine geri dönmüştür. Bu aslında bir duruş sergileyen tavidir.

Ardından yapılan görevlendirme şekli de bir duruş sergilemeyi gösterir. İşte burada ya bu görevlendirme yapılmayacaktı ya da yapıldı ise istifa düşünölmeyecekti.

ABD'de Halkbank davası devam ediyor. Eğer bu dava ile bağlantılı bir istifa var ise, bu durum ölkemiz adına bugüne kadar süren duruşun zaafı demektir.

Ya da S-400 konusu...

Hatta Akdeniz'deki gaz arama gemisi Oruç Reis.

***

Dün Petrol fiyatları 70 doların üzerine çıktı. ABD'de finansal piyasalarda çalkantı yaşandı ve bu dalgalanma diğer ülke para birimlerini de etkiledi. Brezilya Reali, Güney Afrika Randı, Meksika Pesosu yüzde 1,0 ve üzeri değer kaybetti. Ama emsal ölkeler arasında parası en fazla değer kaybeden ülke listesinin başında yine TL yer aldı.

09.03.2021

TL yüzde 2,0'nin üzerinde değer kaybetti.

Dünya 1 sallanıyorsa biz 2 sallanıyoruz. Bu kadar sallantıda hangi reel sektör ayakta kalabilir?

Fiyat seviyesi bir sıkıntı olsa da bir de fiyat oynaklığı sıkıntısı vardır. Beşik gibi sallanan piyasalarda kim nasıl iş yapacak?

***

Ülkemizde maalesef kararlar kurumsal olmaktan çıktı. Artık Başkanlık var ve kararlar kişiselleşmiş durumda.

Tıpkı piyasalarda yaşananlar gibi kararlarımızda da git-gel durumları arttı.

Kurumsal duruş ve istikrar yerine artık günübirlik hızlı kararların döngüsünde boğuşan bir ülke olduk.

Burada devlet ve kurumlar da çok ciddi yara alıyor. Yansıması piyasalarda olsa da asıl içten içe yıkılan düzenler söz konusu.

***

Bakınız onca özelleştirmeye rağmen kamuda istihdam hızla artıyor. Her 100 kişiye düşen kadrolu kamu personel sayısı 2007 yılında 2,93 kişiden 2020 yılında 3,53 kişiye yükseldi. İşçi ve sözleşmeli personel sayısı da eklendiğinde 100 kişiye düşen kamu personel sayısı 4,18 kişiden 5,69 kişiye yükseldi.

Kamuda istihdamın artması kamunun verimli olması anlamına gelmiyor. Burada tam tersi durum da yaşanmış olabilir.

Nüfusun yüzde 18,5 arttığı 2007-2020 arasında kamu personeli yüzde 61,3 gibi bir şişkinlik yaşıyor.

Çözmemiz gereken asıl mesele sayısal veriler değil. Asıl mesele işleyişteki bozukluktur. Kamu personeline ödenen maaş vergi gelirlerinin yüzde 31'inden yüzde 40'ına yükselmiştir. Ama maliyetin büyük boyutu verimsizlik olarak görülmelidir.

***

Bugün bir fatura ödüyoruz ama asıl fatura uzun dönemde. Kurumsal çöküşün, devlet yapısının yıpranmasının faturasını çok daha ağır ödeyeceğiz.

İşte burada bir durum daha ortaya çıkıyor.

09.03.2021

Devlet kendine ne kadar sahip çıkabilecek? Yarın devlet çalışın dediğimizde kurumsal yapılar ne kadar ayakta kalmış görebileceğiz.

Onca kamu personelinin ve onca kamu masrafının bari bir iyi tarafı olsun. En azından yarınlara bir kurumsal yapı temeli bırakabilelim. Belki de evlatlarımıza bırakacağımız en iyi miras bu olacaktır.

Aksi halde iřimizin çok daha zor olacađı bellidir.

09 Mart 2021, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Bütün kadınlar ‘Kadınlar Günü’ne anlam katan kadınlardan değildir

Birleşmiş Milletler tarafından 1975 yılında uluslararası bir gün olarak kabul edilmesinden beri 8 Mart dünyada Kadınlar Günü olarak yaşanıyor. Bizde de dün kadına şiddetin kınandığı, kadının annemiz olduğunun vurgulandığı bir gün olarak geçti 8 Mart.

Bazı kadınlar

Ancak bugün dünyadaki her kadının saygıyı ve özeni hak etmediğini de vurgulamalıyız. Mesela, İngiltere Kraliçesi **Elizabeth**'in torunu **Harry**'nin eşi olan Amerikalı aktris **Meghan Markle**, kadın olmayı kindarlığa konu eden kötü örneklerden biridir.

İrkçi ilan etti

İngiltere'yi ve Saray'ı terk edip Amerika'ya yerleşen **Harry** ve **Meghan**, meşhur televizyon röportajcısı **Oprah Winfrey**'le bir söyleşi yaptılar. Bu söyleşide tek başına konuştuğu bölümde Meghan, İngiliz kraliyetini yerden yere vurdu. Annesi siyah derili olduğu için doğacak bebeğinin de siyah derili olması ihtimaline karşı kraliyet tarafından bebeğin prens yapılmadığını falan iddia etti. Böylece eşinin ailesini ırk ayrımcısı ilan etmiş oldu.

Kraliçe'ye haksızlık

Meghan, eşi Harry'den daha yaşlı... Üstelik bu ilk evliliği değil. Yüzlerce yıllık bir geleneği temsil eden İngiliz kraliyet ailesine girmesini bu şekilde kötüye kullanması ve eşi **Prens Harry**'yi ailesinden kopartıp Amerika'ya getirmesi, herhalde onun için bir başarıdır. Ama başta da söylediğim gibi, Kadınlar Günü'nde kutsanan kadınlardan biri kesinlikle bu Meghan değildir. Torunu Harry'yi gözü gibi seven 94 yaşındaki Kraliçe'ye büyük haksızlık etti Meghan Markle... Üstelik çok kırıcı olan lafları, Harry'nin dedesi, Kraliçe'nin 99 yaşındaki eşi **Prens Philip** bir kalp ameliyatı geçirdiği

09.03.2021

sırada sarf etti.

Farklı bir kadın

İngiltere kraliyet ailesine geçen yüzyılda da iki evlilik yapan bir dul Amerikalı kadın girmiş ve ona âşık olan **Kral 8'inci Edward**, 1936'da tahttan feragat etmişti. Bu çift de İngiltere'yi terk edip Avrupa'ya taşındı. Ama **Hitler** Avrupa'ya hâkim olup bu çifte yakınlık gösterince, eski kral Bermuda'ya vali yapıldı. Şunu söylemek istiyorum: İngiliz kralının ona olan aşkı yüzünden tahtı terk ettiği Bayan **Wallis Simpson**, hayatı boyunca kraliyete dönük tek kötü laf etmedi.

Kısacası, her kadın Kadınlar Günü'nü hatırlatan bir kadın değildir.